

LEONAS BIČKAUSKAS-GENTVILA IR VIDA KNIŪRAITĖ APIE VIETINIUS BAUDŽIAVOS PANAIKINIMO NUOSTATUS

Valstiečių išlaisvinimas su žeme turėjo panaikinti valstiečių sukilimų pavojų ir užtikrinti ūkinius žemvaldžių interesus. Todėl buvo nuspręsta palikti valstiečiams naudoti tokius žemės sklypus ir tokiomis sąlygomis, kad dvarininkų ūkis būtų aprūpintas valstiečių darbu ir kad dvarininkai gautų kapitalą, būtiną naujam ūkininkavimui. Šie bendri visų Rusijos baudžiavininkų interesai atsispindėjo ir "Vietiniuose nuostatuose dėl dvarininkų žemėse apgyvendintų valstiečių aprūpinimo žeme Vilniaus, Gardino, Kauno, Minsko gubernijose ir dalyje Vitebsko gubernijos". Šiuose "Nuostatuose" turėjo būti atsižvelgta į istorines socialinio-ekonominio gyvenimo ypatybes, skyrusias Lietuvos ir Vakarų Baltarusijos gubernijas nuo didžiarusiškųjų. Svarbiausios ypatybės buvo šios: kieminis žemės valdymas ir su tuo susijęs valstiečių skirtinės žemės sklypų dydžio skirtumas, visuomeninio gyvenimo valstiečių gyvenvietėse skirtumai, įvairių valstiečių grupių buvimas, nuomos sistemos Lietuvoje išplitimas. Lietuvoje nebuvo bendruomeninės nuosavybės formos kaip Rusijoje. Čia susiklostė kieminis žemės naudojimas už tam tikrą tarnybą ar prievoles. Todėl ir skirtinės žemės sklypų dydį lėmė vietos sąlygos,

Leonas Bičkauskas-Gentvila, Vida Kniūraitė, *Baudžiavos panaikinimas Lietuvoje*, Vilnius: A. Varno personalinė įmonė, 1994, p. 25.